

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

Tausta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023; valvontalaki) tuli voimaan 1.1.2024 ja sen väliaikainen muutos ajalle 1.2.2025- 31.12.2026.

Sosiaali- ja terveysministeriö kutsui syksyllä 2025 hyvinvointialueet, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kuulemistilaisuuteen ja antoi mahdollisuuden antaa kirjallisen lausuman sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetuista lain arviointia varten liittyen valvontalain hyötyihin, haasteisiin sekä lainsäädännön kehittämistarpeisiin.

Valvontalakia soveltavien valvontaviranomaisten, ylimpien laillisuusvalvojien, Hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin, ja muiden palvelunjärjestäjien, palveluiden tuottajien sekä muiden sidosryhmien sosiaali- ja terveysministeriölle antama palaute valvontalain toimivuudesta, sen vaikutuksista sekä lainsäädännön muutostarpeista on koottu arviomuistioksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan (jatkossa: Helsingin Sotepe) näkemyksen mukaan on arvokasta, että valvontalain myötä sosiaali- ja terveyspalveluiden laatuun, omavalvontaan ja asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät asiat on koottu yhteen lakiin selkeyttäen ja yhtenäistäen näitä kokonaisuuksia. Yhdenmukaiset velvoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvonnassa parantavat asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Rekisteröintiin liittyvät velvoitteet ja niiden tulkinnat ovat kuitenkin erityinen ongelma julkisten palveluiden rekisteröinnin näkökulmasta. Liian yksityiskohtainen palvelupisteiden määrittely teettää tarpeetonta hallinnollista työtä ja kustannuksia ilman erityistä lisäarvoa, vähentää ketteryyttä palveluverkon muutoksille ja on myös turvallisuus- ja varautumisnäkökulmasta ongelmallista.

Yleiset säännökset

Helsingin Sotepe yhtyy arviointimuistiossa esille nostettuihin täsmennystarpeisiin mm. rekisteröinnin, vastikkeettomien palveluiden, palveluyksikön ja -pisteen sekä käsitteiden osalta. Helsingin Sotepe yhtyy muistiossa esille tuotuun Valviran näkemykseen siitä, että valvontalain soveltamisalaa koskien asiavastaavatoimintaa tulee täsmentää.

Helsingin Sotepe näkee tarpeellisena tarkentaa myös valvontalain mukaisen viranomaisvalvonnan sekä omavalvontavelvoitteen tarkoituksenmukaisen soveltamisen kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta.

Valvontalain 28§:n ulottaminen henkilöstöä vuokraaviin yrityksiin nähdään myös kannatettavana, mutta muutokseen tulee sisällyttää myös viittaus lain lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä soveltamisen laajentamiseen yhtäläisesti valvontalain rikosrekisteriotteiden esittämisen kanssa. Näemme tärkeänä rikostaustan selvittämistä määrittävien lakien yhtenäistämisen kaikilta mahdollisilta osin.

Lisäksi omavalvontavastuun piiriin kuuluvien palvelujen rajausta sosiaalihoitolain mukaisten palvelujen osalta tulisi tarkentaa tai se tulisi poistaa. Se, että kaikki järjestäjän järjestämät palvelut kuuluisivat sen omavalvontavastuuseen, vähentäisi tulkinnallisten erojen riskiä ja lisäisi asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset

Helsingin Sotepe katsoo, että eri vastuuhenkilöiden (sosiaalihuollon, terveydenhuollon, palveluyksikön, palvelupisteen jne.) rooleja on tarpeen täsmentää.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

Helsingin Sotepe esittää siirtymäajan jatkamisen lisäksi uudelleen arvioitavaksi rekisteröintivelvoitteen tarpeellisuutta julkisen sektorin toimijoiden osalta. Näkemys on perusteltu ottaen huomioon rekisteröinnistä aiheutuvat kustannukset, merkittävä hallinnollinen taakka sekä siitä syntyvät lisäkustannukset.

Rekisteröintivelvoite edellyttää laajamittaista tiedonkeruuta, ylläpitoa ja jatkuvaa päivittämistä, mikä sitoo huomattavia henkilöstöresursseja ydintehtävien ulkopuoliseen työhön. Suurissa organisaatioissa vaikutukset korostuvat ja kokonaiskustannukset voivat muodostua merkittäviksi. Tilanteen tekee haasteelliseksi se, että samaan aikaan valtion taholta julkisiin toimijoihin kohdistuu merkittäviä säästöpaineita. Uusien velvoitteiden asettaminen ilman vastaavaa lisärahoitusta on ristiriidassa taloudellisten reunaehtojen kanssa ja voi käytännössä heikentää palveluiden järjestämisen edellytyksiä.

Edellä esitetyin perustein on perusteltua arvioida kriittisesti, tuottaako rekisteröintivelvoite julkiselle sektorille sellaista lisäarvoa, joka oikeuttaisi siitä aiheutuvat kustannukset ja hallinnollisen kuormituksen. Mikäli velvoitetta ei poisteta, tulee vähintään varmistaa riittävä rahoitus, velvoitteen keventäminen sekä toimeenpanon selkeä vaiheistus.

Lisäksi mikäli julkisten toimijoiden on jatkossa rekisteröidyttävä Soteri -rekisteriin, tulee Valvontalain 16 § määriteltyjä rekisteröitäviä sisältöjä arvioida uudelleen. Julkisten palveluntuottajien osalta tietosisältöjen supistaminen on perusteltua, sillä toimintavelvoitteisiin kuuluu jo nyt tuottaa organisaatorakenteeseen liittyvät tiedot useisiin julkisiin rekistereihin. Esitys eri järjestelmien yhteen toimivuuden tarkastelusta ja tietojen siirtymisestä rajapintojen kautta Soteri-rekisteriin on kannatettava.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)

Helsingin Sotepe kannattaa muistiossa esitettyä lainsäädännön selkiyttämistä esimerkiksi asetuksen tai asiakastiedon toisiokäyttölain muodossa sen täsmentämiseksi, missä laajuudessa asiakas- ja potilastietoja voidaan ja tulee palvelunjärjestäjän omavalvonnan osana tarkastella. Lisäksi Helsinki suhtautuu myönteisesti järjestäjän ja tuottajan omavalvonnan vastuita selkiyttävän asetuksen valmisteluun apulaisoikeuskanslerin esittämällä tavalla.

Ilmoitusvelvollisuuden toteuttaminen palveluntuottajan ja -järjestäjän toimesta on asettanut haasteita erityisesti tuottajien tasavertaisen kohtelun näkökulmasta kansallisesti. Valvovat viranomaiset ovat antaneet asiassa toisistaan poikkeavaa ohjausta. Helsingin Sotepe näkee tarpeellisen vahvistaa kansallisella ohjauksella Valviran muistiossa esille tuomaa kantaa ilmoitusvelvollisuuden rajaamisesta koskemaan vain olennaisia epäkohtia ja vakavia vaaratapahtumia, joiden osalta omavalvonnalliset toimenpiteet eivät ole osoittautuneet riittäviksi tai oikea-aikaisiksi.

Helsingin Sotepe kannattaa ehdotusta, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi valvontalain 31 § 1 momentin mukaisesti asetuksen koskien omavalvontaohjelmaa.

Lisäksi Helsingin Sotepe katsoo tärkeänä tarkentaa omavalvonnan suhdetta kuntalain, hyvinvointialuelain ja talousarviolain mukaiseen sisäiseen valvontaan.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

Helsingin Sotepe pitää riskiperusteista valvontaa tarkoituksenmukaisena.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

Helsingin Sotepe esittää siirtymäajan jatkamisen lisäksi uudelleen arvioitavaksi rekisteröintivelvoitteen tarpeellisuutta julkisen sektorin toimijoiden osalta. Näkemys on perusteltu ottaen huomioon rekisteröinnistä aiheutuvat kustannukset, merkittävä hallinnollinen taakka sekä siitä syntyvät lisäkustannukset.

Rekisteröintivelvoite edellyttää laajamittaista tiedonkeruuta, ylläpitoa ja jatkuvaa päivittämistä, mikä sitoo huomattavia henkilöstöresursseja ydintehtävien ulkopuoliseen työhön. Suurissa organisaatioissa vaikutukset korostuvat ja kokonaiskustannukset voivat muodostua merkittäviksi. Tilanteen tekee haasteelliseksi se, että samaan aikaan valtion taholta julkisiin toimijoihin kohdistuu merkittäviä säästöpaineita. Uusien velvoitteiden asettaminen ilman vastaavaa lisärahoitusta on ristiriidassa taloudellisten reunaehtojen kanssa ja voi käytännössä heikentää palveluiden järjestämisen edellytyksiä.

Edellä esitetyin perustein on perusteltua arvioida kriittisesti, tuottaako rekisteröintivelvoite julkiselle sektorille sellaista lisäarvoa, joka oikeuttaisi siitä aiheutuvat kustannukset ja hallinnollisen kuormituksen. Mikäli velvoitetta ei poisteta, tulee vähintään varmistaa riittävä rahoitus, velvoitteen keventäminen sekä toimeenpanon selkeä vaiheistus.

Lisäksi mikäli julkisten toimijoiden on jatkossa rekisteröidyttävä Soteri -rekisteriin, tulee Valvontalain 16 § määriteltyjä rekisteröitäviä sisältöjä arvioida uudelleen. Julkisten palveluntuottajien osalta tietosisältöjen supistaminen on perusteltua, sillä toimintavelvoitteisiin kuuluu jo nyt tuottaa organisaatorakenteeseen liittyvät tiedot useisiin julkisiin rekistereihin. Esitys eri järjestelmien yhteen toimivuuden tarkastelusta ja tietojen siirtymisestä rajapintojen kautta Soteri-rekisteriin on kannatettava.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

Valmius ja varautuminen

Helsingin Sotepe yhtyy muistiossa kuvattuihin muutostarpeisiin liittyen terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön ja kansainvälisen avun vastaanottamiseen. Varautumisen kannalta muutosta pidetään tarpeellisena ja hyödyllisenä. Valvontalain jatkokehittämisessä nähdään hyväksi arvioida myös tarvetta säätää selkeämmin myös yksityisten palveluntuottajien jatkuvuudenhallinnasta ja varautumisvelvoitteista häiriötilanteissa.

Muut kommentit arviomuistiosta

-

Lisätiedot: Sofie Klawér-Kallio, laatupäällikkö

Juha Jolkkonen

Helsingin kaupunki

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu kaupungin Ahjo-järjestelmässä 13.4.2026

Jolkkonen Juha
Helsingin kaupunki

Klawér-Kallio Sofie
Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala